

บันทึกองค์ความรู้

ชื่อ-สกุล	นางสาวสุพรรณณี หลวงใจ
ตำแหน่ง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
สังกัด	สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเลย
เบอร์โทรศัพท์	๐๔๒-๘๘๑๓-๐๘๖
ชื่อเรื่อง	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จังหวัดเลย
สถานที่	เขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

๑. เนื้อเรื่อง

ในสภาวะปัจจุบันการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์แก่ประชากรในท้องถิ่น ทั้งในเรื่องการสร้างงาน สร้างอาชีพและสร้างรายได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งสนับสนุนให้มีการฟื้นฟู อนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังสามารถกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ตลอดจนสร้างชื่อเสียงให้เกิดขึ้นแก่ท้องถิ่นหรือสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้นๆ และประเทศชาติอันเป็นส่วนรวมอีกด้วย

การที่เมืองเชียงคาน จังหวัดเลย ยังคงมีวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตที่ยังคงความเอกลักษณ์ให้กับชาวเชียงคานสืบมาจนถึงปัจจุบัน และวิถีชีวิตที่เรียบง่าย สงบ ของเชียงคานนี้เอง ทำให้มีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเชียงคานเพิ่มมากขึ้นทุกปี การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ อาจส่งผลกระทบต่อความเปลี่ยนแปลงต่อวัฒนธรรม วิถีชีวิต ประเพณีของชาวเชียงคาน รวมทั้งวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวในพื้นที่นี้เริ่มเปลี่ยนแปลงซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ที่ดีของการท่องเที่ยวเมืองเชียงคาน และกระทบต่อความเป็นอยู่ของชาวบ้าน รวมทั้งทัศนคติของคนในพื้นที่ที่หันมานิยมเศรษฐกิจแบบทุนนิยมแทนการพึ่งพาตนเอง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของพื้นที่นี้ จึงเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ ให้มีการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน เพื่อให้เมืองเชียงคานเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ และมีการพัฒนา ด้านการท่องเที่ยวอย่างสมดุลและยั่งยืนต่อไป

๒. ขุมความรู้ (Knowledge Assets)

๑. การค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร บทความ และรายงานการวิจัย โดยสรุปรวบรวม และนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

- ๑) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- ๒) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
- ๓) แนวคิด การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism : CBT)
- ๔) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

๒. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓. เครื่องมือในการศึกษา

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

๓. แก่นความรู้ (Core Competency)

จากการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง การที่ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไม่มากเท่าที่ควร เพราะการพัฒนาส่วนใหญ่จะเป็นแผน ที่ทางหน่วยงานภาครัฐ ได้วางแผนมาให้เสร็จสรรพ ประชาชนจึงมีส่วนร่วมเพียงการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรม หรือเสนอความคิดเห็น แต่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน และร่วมตัดสินใจในโครงการ หรือการพัฒนาต่างๆ แสดงให้เห็นได้ว่าการที่จะทำให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอย่างแท้จริงนั้น อาจเป็นเรื่องยากเพราะในการที่จะทำในพื้นที่ใดเกิดการพัฒนามาว่าจะในด้านใดก็ตาม จะต้องเป็นการริเริ่มวางแผนพัฒนาจากประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการลงมือปฏิบัติกิจกรรม ต้องได้รับความร่วมมือ และร่วมกันตัดสินใจจากส่วนรวม เพื่อทำให้เกิดการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ในขณะที่นโยบายของรัฐก็เป็นส่วนผลักดันให้เกิดการพัฒนา แต่ท้ายที่สุดแล้วประชาชนในพื้นที่ควรเป็นตัวการสำคัญในการสร้างให้เกิดการพัฒนา เพราะสุดท้ายแล้วผู้ที่จะได้รับผลประโยชน์จากการเกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนก็คือ ประชาชนในพื้นที่นั่นเอง

ส่วนของปัญหาและข้อเสนอแนะจากการศึกษา ปัจจุบันมีปัญหาที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกิดขึ้นมากมาย และประชาชนก็เห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ควรได้รับการแก้ไข เช่น ปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรม รวมถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิทัศน์ ทำให้เห็นได้ชัดว่า ประชาชนเห็นว่าในขณะนี้สิ่งแวดล้อมของพื้นที่กำลังถูกทำลาย และการที่เกิดปัญหาเกี่ยวกับทางด้านสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นสิ่งที่ประชาชนพบเห็นได้ง่าย ซึ่งอาจเกิดผลกระทบต่อชื่อเสียงของพื้นที่ท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงอย่างเร่งด่วน การที่ประชาชนมีความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในหลายๆ ด้านนี้ อาจเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอีกทางหนึ่งด้วย ส่วนในเรื่องของแหล่งท่องเที่ยวและบริการต่างๆ นั้น คือปัญหาเรื่องความไม่สะอาดของสถานที่ ไม่ได้มาตรฐานของสถานที่ ซึ่งก็ควรมีการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อไป

๔. กลยุทธ์ในการทำงาน

๑. การศึกษาเชิงสำรวจ ซึ่งควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในเพื่อเข้าถึงกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ในพื้นที่นำไปเป็นข้อมูลในการประสานผลประโยชน์ของภาคส่วนต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต่อไป

๒. การสำรวจความต้องการของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และผู้ที่อาศัยในพื้นที่เกี่ยวกับเรื่องของสถานที่และบริการเพื่อเป็นการพัฒนาระบบการท่องเที่ยวของพื้นที่ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ หรือ ทำการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่นที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

๓. การศึกษาการมีส่วนร่วมของหน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล ในบทบาทการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

๕. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๑. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

๒. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

๓. แนวคิด การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism : CBT)

๔. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน